

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Naerata Ometi MTÜ

Teie 01.09.2026

Meie 21.10.2026 nr 2.2-9/26/3404-3

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie selgitustaotluse seoses maksehäire avaldamise tingimuste ja krediidiandja poolt inimese finantsteavet puudutavate andmete säilitamisega.

Esmalt selgitame, et inspeksioon annab selgitustaotlusele vastates üksnes üldiseid selgitusi seaduse kohaldamise kohta ega anna õiguslikku hinnangut kirjeldatud olukorrale.

Isikuandmete töötlemisel tuleb järgida [isikuandmete kaitse üldmääruses](#)¹ (IKÜM) sätestatud nõudeid. Muu hulgas peab isikuandmete töötlemiseks olema olemas õiguslik alus, andmeid tuleb töödelda kindlaksmääratud eesmärgil ning töödelda ainult sellises ulatuses, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik (IKÜM artiklid 5 ja 6).

Esitasite Andmekaitse Inspeksioonile mitu küsimust seoses krediidiandjate õigusega töödelda ja säilitada maksekäitumist puudutavaid andmeid ning nende andmete kasutamise ja krediidivõimelisuse hindamisel. Pöördumises olete kirjeldanud ka konkreetseid olukordi ja andmetöötluspraktikaid. Vastame Teie küsimustele nende esitamise järjekorras.

1. Kas krediidiandja tohib säilitada oma sisebaasis lõpetatud lepingu makseviivituse ja inkassosse edastamise andmeid tähtajatult ja kasutada neid uute krediiditaotluste lahendamisel, arvestades IKÜM art 5 lg 1 p e sätestatud säilitamise piirangu põhimõtet?

IKÜM art 5 lg 1 punkti e kohaselt võib isikuandmeid säilitada üksnes seni, kuni see on vajalik nende töötlemise eesmärgi täitmiseks. Vastutav töötleja peab määrama andmete kustutamise või säilitamise vajaduse perioodilise läbivaatamise tähtsajad.² Andmeid ei tohi säilitada lihtsalt igaks juhuks ning krediidiandja peab suutma selgitada ja tõendada nende säilitamise eesmärgi ja õiguslikku alust.³

Krediidiandjal võib olla õigus või kohustus säilitada lõppenud lepinguga seotud andmeid näiteks seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks⁴ või muul õiguslikul alusel. Sellisel juhul võib andmeid säilitada üksnes selle eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed ja üksnes seni, kuni säilitamise vajadus püsib. Andmete säilitamine ühel eesmärgil ei anna krediidiandjale automaatselt õigust kasutada samu andmeid muul eesmärgil, sealhulgas uute krediidiotsuste tegemisel.

Lõppenud lepinguga seotud maksekäitumise andmete kasutamine uue krediiditaotluse hindamisel on eraldiseisev isikuandmete töötlemine, millel peab olema IKÜM artikli 6 lõike 1 kohane õiguslik alus.

¹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2016/679](#).

² IKÜM põhjenduspunkt 39.

³ IKÜM art 5 lõige 2.

⁴ IKÜM art 6 lg 1 punkt c.

Krediidiasutuste ning krediidiandjate ja -vahendajate üks olulisemaid kohustusi on järgida tarbijale krediidi andmisel võlaõigusseaduses (VÕS) ja krediidiandjate ja -vahendajate seaduses (KAVS) sätestatud vastutustundliku laenamise põhimõtet.⁵ Täpsemalt saab selle kohta lugeda [Finantsinspektsiooni käsiraamatust](#) vastutustundliku krediidi väljastamise protsessi kohta.

KAVS § 47 lõike 5 kohaselt peab krediidiandja säilitama krediidi väljastamise ja teenindamisega seotud andmeid ning dokumente kogu õigussuhte kestel ja kolm aastat pärast õigussuhte või lepingu lõppemist, kui õigusaktis ei ole sätestatud teisiti. Pikem säilitamine on lubatud muu õigusliku aluse olemasolul. KAVS-ist ega VÕS-ist ei tulene siiski õigust säilitada lõpetatud lepinguga seotud maksekäitumise andmeid tähtajatult ega kasutada iga varasemat makseviivitust kõigi tulevaste krediiditaotluste lahendamisel ajaliselt piiramatult. Andmete jätkuv töötlemine peab põhinema konkreetsetel õiguslikul alusel ja vastama IKÜM artiklis 5 sätestatud põhimõtetele. Rohkem teavet saab selle kohta AKI veebilehe rubriikidest [andmetöötamise põhimõtted](#) ja [töötlemise õiguslikud alused](#).

Kui krediidiandja tugineb õigustatud huvile, peab tal olema õiguspärane huvi, andmete töötlemine peab olema selle saavutamiseks vajalik ning inimese õigused ja vabadused ei tohi krediidiandja huvi üles kaaluda. Täpsemalt saab selle kohta lugeda AKI [õigustatud huvi juhendis](#). Kokkuvõttes ei tohi õigustatud huvi alusel toimuv andmetöötlus inimest ülemäära kahjustada.

Seega ei saa lõpetatud lepingu makseviivituse ja inkassosse edastamise andmete tähtajatult säilitamist ega kasutamist kõigi tulevaste krediiditaotluste lahendamisel põhjendada üksnes krediidiandja üldise krediidipõhimõttega. Krediidiandja peab tuginema konkreetsele õiguslikule alusele, määrama säilitustähtaaja või selle kindlaksmääramise kriteeriumid ning hindama korrapäraselt andmete jätkuva töötlemise vajadust.

Kui andmed ei ole enam vajalikud eesmärgil, milleks neid koguti või muul viisil töödeldi, võib inimesel olla õigus nõuda nende kustutamist IKÜM art 17 lg 1 punkti a alusel. Kui töötlemine põhineb õigustatud huvil⁶, võib inimene esitada ka IKÜM art 21 lõike 1 alusel oma konkreetsest olukorrast lähtuva vastuväite. Krediidiandja peab sellisel juhul andmete jätkuvat kasutamist uuesti hindama ja suutma tõendada ülekaalukate õiguspäraste põhjuste olemasolu.

2. Kas maksehäirete avaldamise juhendis nimetatud piirmäär - maksehäireid võib avalikustada maksimaalselt viis aastat pärast võla tasumist või kohustuse aegumist - annab ka krediidiandja enda sisebaasi puhul mõõdupuu, või on need teineteisest sõltumatud? Kui viimane, siis millisest kriteeriumist lähtudes tuleks sisebaasi säilitustähtaega hinnata?

Maksehäirete avaldamise juhendis käsitletud viieaastane piirmäär puudutab võlasuhte rikkumisega seotud andmete edastamist või muul viisil kolmandale isikule kättesaadavaks tegemist, sealhulgas maksehäireregistri poolt andmete avaldamist päringu tegijale.

Seetõttu ei kohaldu viieaastane piirmäär automaatselt krediidiandja sisebaasis olevate andmete säilitamisele. Tegemist on erinevate andmetööstustoimingutega, mille eesmärgi, õiguslikku alust ja tähtaega tuleb hinnata eraldi. Krediidiandja sisebaasi säilitustähtaaja hindamisel tuleb lähtuda esimese küsimuse vastuses selgitatud kriteeriumidest, eelkõige töötlemise eesmärgist ja õiguslikust alusest, andmete jätkuvast vajalikkusest ning IKÜM artiklis 5 sätestatud põhimõtetest.

Maksehäireandmete avaldamise tingimusi ja kestust käsitletakse täpsemalt AKI uuendatavas [maksehäireandmete avaldamise juhendis](#).

⁵ VÕS § 403⁴ ja KAVS § 49.

⁶ IKÜM art 6 lg 1 punkt f.

3. Kas krediidiandja üldreegel, mille kohaselt varem inkassosse edastatud kliendile ei pakuta enam kunagi krediiditooteid, on eranditult rakendatuna käsitatav IKÜM art 22 tähenduses automatiseeritud töötlusel põhineva üksikotsusena, ja millised on sel juhul andmesubjekti õigused?

Krediidiandja üldreegel, mille kohaselt varem inkassosse edastatud kliendile enam krediiditooteid ei pakuta, ei ole iseenesest IKÜM artikli 22 tähenduses automatiseeritud otsus. Määrav on see, kuidas reeglit konkreetse krediiditaotluse lahendamisel rakendatakse.

Üksnes automatiseeritud töötlusel põhineva otsusega on tegemist siis, kui korraga on täidetud kolm tingimust: inimese kohta tehakse otsus, otsus põhineb üksnes automatiseeritud töötlusel ehk otsuse tegemise üheski etapis ei toimu sisulist inimsekkumist, ning otsus toob kaasa õigusliku tagajärje või mõjutab inimest muul viisil märkimisväärselt. Krediiditaotluse automaatne tagasilükkamine võib olla sellise märkimisväärse mõjuga otsus ning seda on automatiseeritud otsustamise näitena nimetatud ka IKÜM põhjenduspunktis 71.

Artikkel 22 ei kohaldu, kui otsuse tegemisse sekkub sisuliselt inimene, kes hindab taotleja konkreetseid asjaolusid ning kellel on tegelik võimalus automatiseeritud tulemustest kõrvale kalduda.

Üksnes automatiseeritud töötlusel põhineva otsuse tegemine on IKÜM-i kohaselt üldjuhul keelatud. Sellise otsuse võib teha üksnes juhul, kui see:

- a) on vajalik inimese ja vastutava töötleja vahelise lepingu sõlmimiseks või täitmiseks (nt krediidilepingu sõlmimiseks);
- b) on lubatud Euroopa Liidu või liikmesriigi õigusega, milles on sätestatud asjakohased kaitsemeetmed; või
- c) põhineb inimese sõnaselgel nõusolekul.

Kui otsus põhineb lepingu sõlmimise või täitmise vajadusel või sõnaselgel nõusolekul, peab krediidiandja tagama vähemalt inimese õiguse nõuda otsest isiklikku kontakti, väljendada oma seisukohta ja otsus vaidlustada.⁷ Lisaks on inimesel õigus saada sisulist teavet automatiseeritud otsuse tegemisel kasutatud loogika ning sellise töötlemise tähtsuse ja võimalike tagajärgede kohta.⁸ Selgitus peab võimaldama inimesel mõista, kuidas tema andmeid töödeldi ja kuidas tulemuseni jõuti, et ta saaks otsust tõhusalt vaidlustada.

Seega võib kirjeldatud üldreegli automaatne ja eranditu rakendamine kuuluda IKÜM artikli 22 kohaldamisalasse, kui krediiditaotlus lükatakse selle alusel tagasi ilma inimese sisulise sekkumiseta. Kui taotleja olukorra hindamisel osaleb inimene, ei ole tegemist üksnes automatiseeritud otsusega, kuid isikuandmete töötlemine otsuse tegemisel peab siiski vastama IKÜM-i muudele nõuetele.

Rohkem saab selle kohta lugeda AKI veebilehe rubriigist [Automatiseeritud otsused ja profiilialalüüs | Andmekaitse Inspeksioon](#)

4. Kas andmesubjektil on õigus nõuda vastutavalt töötlejalt õigustatud huvi hinnangu väljastamist, kui töötlemine tugineb IKÜM art 6 lg 1 p-le f?

Kui töötlemine põhineb õigustatud huvil, peab vastutav töötleja teavitama andmesubjekti konkreetsest taotletavast õigustatud huvist. Euroopa Kohus on rõhutanud, et töötlemist saab pidada õigustatud huvi alusel seaduslikuks üksnes tingimusel, et andmesubjekti on sellest enne teavitatud,

⁷ IKÜM art 22 lõige 3.

⁸ IKÜM art 15 lg 1 punkt h.

töötlemine on selle huvi saavutamiseks rangelt vajalik ning inimese huvid, põhiõigused ja -vabadused ei kaalu seda huvi üles.⁹

Vastutav töötleja peab enne töötlemise alustamist hindama ja dokumenteerima õigustatud huvi olemasolu, töötlemise vajalikkust ning vastanduvate huvide kaalumist. IKÜM art 5 lõikest 2 tuleneva vastutuse põhimõtte kohaselt peab ta suutma tõendada töötlemise õiguspärasust.

See ei tähenda siiski, et andmesubjektile tuleb alati väljastada õigustatud huvi hinnang tervikdokumendina. Samas ei saa vastutav töötleja piirduda üldise viitega õigustatud huvile. Antav teave peab võimaldama inimesel mõista taotletavat huvi ja töötlemise vajalikkust ning kasutada oma õigusi, sealhulgas esitada vastuväide.

Kui õigustatud huvi hinnang sisaldab inimese isikuandmeid, võib tal olla IKÜM artikli 15 alusel õigus nende andmetega tutvuda ja saada neist koopia. Ka see ei tähenda tingimata õigust saada hinnangut tervikdokumendina. Koopia saamise õigus ei tohi kahjustada teiste isikute õigusi ja vabadusi, sealhulgas ärisaladust, ning vajaduse korral võib neid puudutava teabe kinni katta.¹⁰

Õigustatud huvi kohta saab täpsemalt lugeda AKI [õigustatud huvi juhendist](#) ja kodulehe rubriigist [Õigustatud huvi](#).

5. Kas inspeksioon on selles küsimuses varem seisukohti andnud, järelevalvet teostanud või ettekirjutusi teinud? Kui jah, palume viidet.

AKI menetlusotsuste ja seisukohtadega saab tutvuda veebilehe rubriigis [AKI otsused](#). Seal avaldatud seisukohtades on käsitletud muu hulgas maksehäireandmete avaldamist, andmete õigsust ja säilitamist, avaldamise kestust, õigustatud huvi hindamist ning vastuväidete lahendamist.

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jekaterina Aader
jurist (tiimijuht)
peadirektori volitusel

⁹ EK, [C-252/21](#), *Meta Platforms Ireland*, punkt 126.

¹⁰ IKÜM art 15 lõige 4.